

Vårdhygien Skåne

Godkänt datum 2024-04-22
Godkänd av Medicinskt sakkunnig
Version 2.0

Provtagning av diskdesinfektor för värmekänsliga endoskop

Flexibla endoskop är komplexa instrument som kan bli kraftigt kontaminerade av mikroorganismer i samband med undersökningar och de kräver därför noggrann rengöring och desinfektion mellan varje patient. Trånga lumen och multipla kanaler i endoskopet försvårar rengöringsprocessen. Bakterier kan fästa på endoskopets ytor företrädesvis i kanalerna och bilda biofilm. Bakterier i biofilm är utomordentligt bra skyddade mot torka, olika desinfektionsmedel samt antibiotika.

Incidensen av endoskopirelaterade utbrott är svårvärderad. Det har beskrivits utbrott av endoskopirelaterade infektioner varav merparten skulle kunnat förhindras genom förbättrade desinfektionsprocesser som systematisk övervakades. Det är därför av största vikt att kontinuerligt kontrollera endoskop och diskdesinfektorer för värmekänsliga instrument för att förhindra vårdrelaterad smitta.

Provtagning av slutsköljvatten

Uppgifter avseende programinställning för slutsköljvattenprov, var provet tas samt eventuellt behov av neutralisator inför odling inhämtas hos leverantören.

Diskdesinfektorn (Endoscop washer-disinfector benämns fortsättningsvis; EWD) ska ha genomgått en fullständig disk- och desinfektionsprocess, samma process som används vid rengöring och desinfektion av endoskop men utan last, när vattenprover tas. Provtagning ska tas där slutsköljvattnet kommer in i kammaren och utan last. Det väsentliga är att vattenprovet tas i sista slutsköljfasen och utan att kontaminera provet. Provtagningsvolym anges av det mikrobiologiska laboratoriet. Provtagning av slutsköljvatten rekommenderas var tredje månad. Finns kemikalier kvar i vattnet kan det behöva neutraliseras för att inte påverka odlingsresultatet, följ leverantörens anvisning.

Remiss

[Multiresistenta bakterier/Hygien](#) som hämtas via Vårdgivare Skåne, Laboriemedicin.

Provtagningsmaterial

Provtagning ska utföras under aseptiska förhållanden. Förbered provtagning genom att ta fram allt material.

För varje EWD som prov tas från behövs:

- En steril provtagningsflaska à 500 ml, beställs från mikrobiologiskt laboratorium tel 046-17 68 10 eller via mail substratavdelning@skane.se
- En gång per år ska även förekomst av Legionella pneumophila i slutsköljvattnet kontrolleras. Då krävs 2 flaskor à 500 ml
- Steril spruta och eventuellt steril sugkateter.

Provtagningsanvisning

- Desinfektera händerna innan provtagning.
- Skruva av flaskans kork utan att vidröra flaskmynningen eller korkens insida.
- Använd engångsspruta och eventuellt steril tappningskateter för att suga upp och provta sköljvattnet.
- Fyll provtagningsflaskan med sköljvattnet till önskad mängd som anges av det mikrobiologiska laboratoriet.
- Skruva på flaskans kork utan att vidröra flaskmynningen eller korkens insida.
- Märk remiss och provtagningsflaska med EWD:s identitet enligt lokal rutin.

Provtransport

Använd lämplig transportförpackning/transportbox. Provet ska ha nått laboratoriet före klockan 14.00. Vid transporttider över fyra timmar ska provet förvaras och transporteras kylt. Provet ska nå laboratoriet inom 48 timmar från provtagningstillfället.

Tolkning av provsvar

Vid fynd av mikrobiologisk växt i odlingar från EWD och endoskop behöver ett antal faktorer, utöver bakterietyp och antal cfu, beaktas. Faktorer som kan påverka bedömningen av odlingsfyndet är till exempel:

upprepad bakterieväxt/utbrott

- typ och ålder på endoskop
- kända skador/incidenter kring endoskopet
- service/reparation
- vattenkvalitet
- utbildningsgrad hos personal.

För att kunna göra en korrekt bedömning av vidare handläggning kontaktas Vårdhygien.

Tolkning av mikrobiologiska fynd på slutsköljvatten

Resultatet ska svaras ut som antal cfu/100 ml.

Det mikrobiologiska gränsvärdet för totalantalbakterier är <10 cfu/100 ml. För *P. aeruginosa* och icke tuberkulösa mykobakterier är gränsvärdet 0 cfu/100 ml, det vill säga ingen växt tolereras.

I vissa fall kan också andra relevanta bakterier, till exempel legionella behöva analyseras, exempelvis om misstanke finns på förekomst av kliniska infektioner eller om det finns misstanke om växt av legionella i vårdenhetens vattensystem.

Kontakta Vårdhygien för bedömning av om fortsatt drift av EWD är möjligt, se vidare tabell nedan.

Tolkning och åtgärder av mikrobiologiska gränsvärden av slutsköljvatten, EWD

Analysresultat	Åtgärd
Totalantal bakterier ≤10 cfu/100 ml	Godkänt resultat, ingen åtgärd.
<i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier 0 cfu/100 ml	
Totalantal bakterier >10 cfu/100 ml (men fritt från <i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier)	Omgående ny provtagning. Kontakta Vårdhygien för bedömning om EWD ska tas ur drift. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift efter samråd med Vårdhygien.
<i>P. aeruginosa</i> , <i>Legionella pneumophila</i> Icke tuberkulösa mykobakterier >0 cfu/100 ml	EWD tas ur drift, kontakta Vårdhygien. Omgående ny provtagning. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift. EWD får ej användas förrän negativt provsvar föreligger. Bedömning görs av verksamhet och Vårdhygien.

Kunskapsunderlag

[Vårdhandboken](#) - *Endoskopi, rengöring och desinfektion av värmekänsliga endoskop.*

Teknisk rapport, TR 46:2014, *Processer för rengöring, desinfektion och sterilisering – Validering och rutinkontroll inom svensk vård och omsorg.*

[ESGENA](#) *European society of Gastroenterology and Endoscopy nurses and associates.*

[SFVH](#) Mikrobiologisk provtagning av kanalförsedda flexibla endoskop och diskdesinfektorer för värmekänsliga endoskop

[SSI](#) *Statens Seruminstitut – Retningslinjer för genbehandling af fleksible endoskoper.*